

สาร์ตจริงเป็นแบบอย่างของมนุษย์ที่ทำงานเพื่อสังคม และกระตุ้น
ให้บุคคลเห็นความสำคัญของความเป็นมนุษย์ที่ถูกต้อง เป็นมนุษย์ที่มีสาระ
เป็นมนุษย์ที่มีสติปัญญาและเป็นมนุษย์ที่เคารพในอุดมการณ์ของตนเอง
มนุษย์จึงต่างจากสัตว์ตรงที่มนุษย์สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง
และมีเสรีภาพที่จะดำเนินชีวิตไปตามที่ตนกำหนด

ABSTRACT

On the Way to Satre's Freedom

Wanida Kumkeiw

This paper analyses in freedom in philosophy because it is the decision of the Satre's a real man to be with glory in the decisive. Choose the things themselves. By refusing to be a slave of the system. And social rules that will govern the decision. At the same time, when people choose to do and how to do it. I decided to get the man of their choice regardless of the consequences that will come anyway. Determines the destination is not freedom but the freedom of our choice and accept the consequences that will follow later. For integration of the Rat R. The concept that encourages people to live with a sense of responsibility. It is a strength. Courage to face the reality and the circumstances that Sarte's consciousness in a way such that it can make people in society, without any conditions, anxiety and Gem' condition (alienative).

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom, Responsibility, Choice, Decision, Consequences

Keywords: Freedom, Responsibility, Choice, Decision, Consequences

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom

Keywords: Freedom

บนเส้นทางสู่เสรีภาพของสาร์ตร

วนิดา ขำเขียว¹

1. บทนำ

ปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่ามนุษย์จะมีความสะดวกสบายมากขึ้น แต่มนุษย์ยังคงเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ มากมาย ปัญหานอกจากจะมีมากขึ้นแล้วยังทวีความรุนแรงขึ้นมาเรื่อยๆ ความเครียดจึงกลายเป็นโรคระบาดที่สังคมจะต้องหาทางจัดการให้ทันกับจำนวนผู้ป่วยที่มีมากขึ้นทุกวัน คนเป็นจำนวนไม่น้อยที่ปฏิเสธหนทางทางการแพทย์และหนทางทางศาสนา ในที่นี้จึงเชื่อว่าแนวคิดทางปรัชญาของฌอง-ปอล สาร์ตร (Jean-Paul Satre) ซึ่งเป็นนักคิดชาวฝรั่งเศส น่าจะเป็นทางเลือกอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยสังคมได้เพราะปรัชญาของสาร์ตรมิใช่เพียงแค่นำเสนอแนวคิดเท่านั้น แต่เขายังสามารถปฏิบัติตนเพื่อเป็นการยืนยันความคิดของเขาว่ามีความเหมาะสมต่อมนุษย์ทุกคนและสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ต้องใช้ยาหรือวิธีทางศาสนา หากแต่เปลี่ยนวิธีคิดโดยทิ้งกรอบต่างๆ ที่มนุษย์กำหนดไว้แล้วเผชิญหน้ากับปัญหาในปัจจุบันอย่างภูมิปัญญาในการใช้เสรีภาพซึ่งเป็นแก่นแท้และไม่สามารถแยกออกจากความเป็นมนุษย์ แต่กระนั้นเสรีภาพในทัศนะของสาร์ตรมิใช่การทำอะไรตามใจตนแต่เป็นการใช้เสรีภาพอย่างผู้มีปัญญาเพราะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและมนุษยชาติ ปรัชญาของสาร์ตรเริ่มจากการรู้จักตนเองแล้วยอมรับความจริงของตนเองโดยใช้ชีวิตที่ตนเป็นผู้กำหนดเลือกไม่ใช่ระบบหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ตีกรอบให้เราต้องดำเนินตามอย่างไร้สติปัญญาความเป็นมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีจึงอยู่ที่บุคคลนั้นใช้เสรีภาพในการเลือกหนทางชีวิตด้วยตนเอง

¹ รองศาสตราจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ชีวประวัติของซาร์ตรเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เขาเป็นทั้งนักคิดและนักเขียนคนสำคัญในยุคร่วมสมัยซึ่งมิใช่เป็นเพียงผู้นำเสนอแนวคิดสู่สังคมเท่านั้น แต่เขายังนำแนวคิดที่เสนอนั้นมาเป็นอุดมการณ์ที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นวิถีชีวิตของตนเอง ผลงานต่างๆ ทั้งที่เป็นวรรณกรรม บทละคร และปรัชญาล้วนสอดแทรกแนวคิดที่สำคัญคือเสรีภาพซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามแบบซาร์ตร ซึ่งอาจทำให้คนที่กำลังแสวงหาสัจธรรมได้แนวคิดที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตน

ซาร์ตร เป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสในยุคศตวรรษที่ 20 เขาเกิดเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 1905 และเสียชีวิตเมื่อวันที่ 15 เมษายน ค.ศ. 1980 ชื่อเต็มคือ ฌอง-ปอล ชาลส์ เอมาร์ ซาร์ตร (Jean-Paul Charles Aymard Sartre) แต่คนทั่วไปนิยมเรียกเขาสั้นๆ ว่า “ซาร์ตร” ซาร์ตรเกิดที่กรุงปารีส บิดาทำราชการในกองทัพเรือฝรั่งเศสมีชื่อว่า ฌอง-แบ็บติสต์ ซาร์ตร ส่วนมารดามีชื่อว่า แอน-มารี ชไวเซอร์ (Anne-Marie Schweitzer) มีเชื้อสายเยอรมันผสมกับชาวฝรั่งเศส ในแคว้นอัลซาส นอกจากนี้อัลเบิร์ต ชไวเซอร์ (Albert Schweitzer) ซึ่งเป็นชาวเยอรมันที่ได้รับรางวัลโนเบลนั้นเป็นลูกพี่ลูกน้องของเธอ เมื่อซาร์ตรมีอายุ 15 เดือน บิดาได้เสียชีวิตลงทำให้มารดาต้องรับภาระเลี้ยงชีวิตตนเองและดูแลซาร์ตรมาตลอด โดยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากตาของเขาซึ่งเป็นอาจารย์โรงเรียนมัธยม และตานี้เองที่มีส่วนช่วยให้ซาร์ตรได้รับความรู้ในด้านคณิตศาสตร์และวรรณกรรมคลาสสิกต่างๆ เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่น ซาร์ตรได้มีโอกาสศึกษางานขององรี หลุยส์ แบร์กซอง (Henri Louis Bergson) และยังได้รับอิทธิพลจาก นักปรัชญาตะวันตกอีกหลายคน ได้แก่ อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant) เกออร์ก วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกิล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) มาร์ติน ไฮเดกเกอร์ (Martin Heidegger) และเอ็ดมุนด์ กุสทอฟ อัลเบรชท์ ฮุสเสิร์ล (Edmund Gustav Albrecht Husserl)

ซาร์ตรจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จากเอโกล นอรัล ซูเปรีเออร์ (Ecole Normale Supérieure) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีชื่อเสียงของฝรั่งเศส ณ ที่นี้เองที่เขาได้มีโอกาสพบกับ ซีมอน เดอ โบวัวร์ (Simone de Beauvoir)

บนเส้นทางสู่เสรีภาพของสาร์ตร

ซึ่งศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัย ซอร์บอน (Sorbonne) และต่อมาได้เป็นนักคิดนักเขียนคนสำคัญของฝรั่งเศส อีกทั้งยังเป็นนักสตรีนิยม (Feminist) ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกในฐานะนักต่อสู้เพื่อความเสมอภาคระหว่างเพศ สาร์ตรและซีโมนมีชีวิตอยู่ด้วยกันตลอด 51 ปี โดยมีได้มีการแต่งงานหรือจดทะเบียนสมรสตามประเพณี เพราะทั้งสองไม่ต้องการให้มีเงื่อนไขทางสังคมมากำหนดชะตาชีวิต ซึ่งทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการทำลายประเพณีและวัฒนธรรมของสังคม จึงเท่ากับประกาศให้สังคมได้รับรู้ว่าเสรีภาพที่แท้จริงนั้นควรเป็นอย่างไร

สาร์ตรเป็นนักปรัชญาที่มีพลังแห่งการจินตนาการพิเศษและมีความสามารถในงานเขียนหลายด้าน ทั้งในด้านบทละคร เรื่องสั้น นวนิยายและปรัชญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาร์ตรได้ทำให้แนวคิดแบบอัตถิภาวนิยม (Existentialism) เป็นที่แพร่หลายอย่างมาก ทั้งที่แนวคิดนี้ผู้เป็นบิดาของลัทธิคือ เสอเรน อาบเยอ คีร์เคอการ์ด (Soren Aabye Kierkegaard) นักปรัชญาชาวเดนมาร์กซึ่งมีชีวิตอยู่ในราวศตวรรษที่ 19 แต่ผู้ที่ทำให้แนวคิดนี้แพร่หลายคือ ไฮเดกเกอร์ นักปรัชญาชาวเยอรมัน และสาร์ตร โดยเฉพาะสาร์ตรนั้นมีส่วนอย่างมากที่ทำให้แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและกว้างขวางออกไป ทั้งนี้เป็นผลมาจากงานทางวรรณกรรมและบทละครต่างๆ ที่เขาเขียนขึ้น

อัตถิภาวนิยมเป็นแนวคิดทางปรัชญาที่กระตุ้นให้มนุษย์ตระหนักถึงความมีอยู่ของตัวเองว่าอยู่เหนือสสารัตถะที่เป็นนามธรรม แนวคิดนี้ส่งเสริมให้มนุษย์รู้จักตนเอง เข้าใจตนเองและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวเอง การแก้ไขปัญหาต่างๆ จึงไม่มีสูตรสำเร็จเพราะปัญหาของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ปรัชญาจึงมีหน้าที่กระตุ้นให้บุคคลคิดเป็น มีวิธีการมองเห็นปัญหาของตนเอง มีวิธีการหาคำตอบให้แก่ตนเองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามสาร์ตรยอมรับวิถีทางของอัตถิภาวนิยมแต่ไม่เห็นด้วยกับการใช้ปรากฏการณ์เปิดเผยให้รู้ภาวะ (being) โดยตรงและจากภาวะจึงรู้สิ่งที่เป็นภาวะ (non-being)

คำว่า “ภาวะ” นี้ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “being” หมายถึงสภาพของสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ของสัตว์แต่ไม่ใช่ต้นกำเนิดของสรรพสิ่ง อาจมีเกิดและดับ เช่น

คนนี้ แก้วน้ำใบนี้ และหนังสือเล่มนี้ เป็นต้น² ส่วนอภาวะ (non-being) คือสิ่งที่ตรงข้ามกับภาวะ จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริง³

สารัตถะนำเสนอแนวคิดอัตถิภาวนิยมในแบบที่ยอมรับสภาวะความจริงทุกอย่างตามสภาพที่ปรากฏโดยไม่หวังที่จะพบสิ่งที่เป็นสารัตถะ (Essences) ซึ่งสารัตถะนี้คือภาวะอันเป็นเนื้อแท้ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำให้สิ่งนั้นเป็นตัวของตัวเองและแตกต่างกับสิ่งอื่น เช่น ความคมเป็นสารัตถะของมีด และนักปรัชญาบางคนเชื่อว่าความมีเหตุผลเป็นสารัตถะของมนุษย์ เป็นต้น⁴

แนวคิดของสารัตถะจึงเป็นแบบอเทวนิยมและไม่ยอมรับคุณค่าในทางศาสนา เพราะเขาเชื่อว่ามนุษย์สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ ได้ คุณค่าทางศาสนาไม่ใช่สิ่งที่เป็นจริงแต่เกิดจากมนุษย์เป็นผู้บัญญัติขึ้นมาและเพื่อให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจถึงแนวคิดของตน สารัตถะจึงสร้างผลงานต่างๆ มากมายแต่ที่เป็นคำบรรยายแนวคิดทางปรัชญาจริงๆ นั้นมีไม่มากนักและแนวคิดทางปรัชญานี้จะสอดแทรกอยู่ในผลงานประเภทวรรณกรรมและบทละคร

แนวคิดของสารัตถะมีเป็นจำนวนมากซึ่งในที่นี้ได้นำเสนอเพียงบางเล่มมีดังต่อไปนี้ คือ

1. La Transcendance de l' Ego (The Transcendence of the Ego) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1936
2. L' Imagination (Imagination) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1936
3. La Nausée (The Nausea) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1938
4. L' Etre et le Néant (Being and Nothingness) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1943
5. Huis Clos (No Exit) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1944

² ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*, (กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์), หน้า 12.

³ แหล่งเดิม. หน้า 72.

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 34.

บนเส้นทางสู่เสรีภาพของสาร์ตร

6. L' Age de Raison (The Age of Reason) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1945
7. L' Existentialisme est un Humanisme. (Existentialism is a Humanism) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1946
8. Morts sans Sépulture (The Victors) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1946
9. La Putain Respectueuse (The Respectful Prostitute) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1946
10. Situations I (Situations) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1947
11. Situations 2 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1948
12. Situations 3 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1949
13. Question de Méthode. (Question for a Method) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1960
14. Critique de la Raison Dialectique (Critique of the Dialectic Reason) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1960
15. Les Mots (The Words) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1963
16. Situations 4, 5, และ 6 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1964
17. Situations 7 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1965
18. L' Idiot de la Famille. V.1และ V.2 (The Idiot of the Family) ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1971
19. Situations 8 และ 9 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1972
20. L' Idiot de la Famille V.3 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1972
21. Situations 10 ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1976

ทั้งหมดนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งในผลงานจำนวนมากของสาร์ตร ซึ่งมีทั้งปรัชญา วรรณคดี เรื่องสั้นและบทละคร ทำให้ทั่วโลกได้รู้จักเขาในฐานะนักอัตถิภาวนิยม คนสำคัญ ผลงานเหล่านี้มีส่วนช่วยให้เราเข้าใจปรัชญาของเขาได้ดีกว่าที่จะศึกษาแนวคิดปรัชญาเพียงอย่างเดียวซึ่งหนังสือที่เป็นประเภทปรัชญาได้แก่ La Transcendence de l'Ego, Imagination, L'Esquisse d'une Théorie des

Emotions, L' Imaginaire , L'Etre et Néant, L' Existentialisme est un Humanism, Question de Méthode และ Critique de la Raison Dialectique

2. ความมีอยู่ก่อนสารัตถะ

สาร์ตรเริ่มต้นปรัชญาจากการศึกษาตัวเองและศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการที่สาร์ตรนำมาใช้นี้เขาได้ตามแนวทางของฮูสเสิร์ล ซึ่งเป็นผู้เสนอแนวคิดปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology)⁵ โดยศึกษาจิตของตนเองมองให้เห็นความจริงของอาการทางจิตที่เกิดขึ้นซึ่งคล้ายกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาในส่วนที่เป็นจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน คือการพิจารณาอาการของจิตในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะดีใจ เสียใจ ทุกข์ใจ หรือเบิกบานใจ ฯลฯ เพื่อให้เข้าถึงความจริงของจิต การที่สาร์ตรใช้วิธีปรากฏการณ์แบบนี้เป็นลักษณะแบบพรรณนาปรากฏการณ์ (Phenomenological Description)⁶ กล่าวคือพิจารณาและมองเห็นจิตใจในอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่เอาความรู้เข้าไปตีความ เมื่อเรารักใคร่ให้ดูความรู้สึกที่เกิดขึ้นในใจ เช่นเดียวกับความเกลียดให้ดูความเกลียดในใจที่เกิดขึ้น การมองปรากฏการณ์ทางจิตที่เกิดขึ้นนี้จะทำให้เห็นความจริงที่เกิดขึ้นภายในจิต โดยไม่มีความรู้ใดเข้าไปแต่งเติม และไม่มีการคาดเดา (Speculation) อันเป็นการศึกษาโดยมองเข้าไปภายใน ซึ่งจะทำให้เรารู้จักตนเองและรู้ว่าต้องแก้ปัญหายังไรให้กับตนเอง ตรงจุดนี้ที่ทำให้เราเห็นว่าสาร์ตรปฏิบัติวิธีการของปรัชญาในอดีตบางสำนัก ซึ่งส่วนมากนิยมวิธีการคาดเดาหรือการเก็งความจริง การที่สาร์ตรใช้วิธีมองเข้าไปในตนเองแล้วสังเกตปรากฏการณ์ทางจิตที่เกิดขึ้นทำให้เห็นว่า สารัตถะเป็นผลผลิตของ

⁵ Robert D. Cumming. (1998). Role-Playing: Sartre's Transformation of Husserl's Phenomenology. In *The Cambridge Companion to Sartre*. (New York: Cambridge University Press), p. 39.

⁶ Stephen Priest. (2001). *Jean-Paul Sartre: Basic Writings*, (New York: Routledge), p. 12.

เหตุผลที่ไม่มีอยู่จริง เราควรศึกษาตัวเราโดยตรงแล้วจะเห็นว่าสาร์ตจะทั้งหลายนั้น คือสิ่งที่ปรากฏและเป็นปรากฏการณ์ทั้งหลายที่สัมพันธ์กัน

อนึ่งเมื่อพูดถึงจิตในความหมายของสาร์ตรนี้มีได้หมายถึงจิตที่เป็นสาร์ตละ หรือจิตที่เป็นดวงวิญญาณมีตัวตนล่องลอยไปมา จิตในที่นี้หมายถึงการรับรู้หรือ ความสำนึก (Consciousness) ซึ่งไม่ใช่สิ่งในตัวเองหรือภาวะในตัวเองและไม่เป็น สิ่งที่ตายตัวแต่เป็นสิ่งที่เกิดดับตลอดเวลาจึงไม่เป็นอะไรเลย เป็นแต่ความว่าง ไม่ว่ามนุษย์จะปรารถนาอะไรย่อมไม่มีวันเต็มเต็มจิตได้ เพราะความคิดและความ ปรารถนาเป็นเพียงกระแสจิตที่เกิดและดับตลอดเวลา มนุษย์จึงพยายามที่จะเป็น หรือมีอะไรต่างๆ เพราะไม่อยากอยู่กับความว่าง จิตมนุษย์ไม่ใช่วัตถุจึงไม่มีวันเต็ม มีแต่วัตถุเท่านั้นที่เต็มสมบูรณ์ได้ กิจกรรมที่มนุษย์กระทำนั่นเองคือสาร์ตละซึ่งมา ที่หลังความมีอยู่ของมนุษย์ เมื่อมีมนุษย์จึงมีกิจกรรมของมนุษย์

สาร์ตรได้กล่าวว่าโลกนี้มีภาวะ 2 ประเภท⁷ ดังนี้ คือ

1. ภาวะในตัวเอง (Being-in-itself หรือ L' être-en-soi) ซึ่งเป็นภาวะ ที่เป็นตัวเองหรือเป็นสิ่งที่มันเป็น ไม่ต้องทำการอะไรนอกจากเป็นภาวะ ไม่สามารถ มีการปฏิเสธอยู่ในตัวจึงไม่สามารถพัฒนาตัวเอง ได้แก่ วัตถุและสิ่งของต่างๆ เป็นต้น ภาวะประเภทนี้ไม่มีจิตหรือไม่มีสำนึก

2. ภาวะสำหรับตนเอง (Being-for-itself หรือ L' être-pour-soi) ซึ่งมี จิตหรือความสำนึกที่มีความมุ่งหมายและมีอิสระ จิตและความสำนึกนี้มีใช้สิ่งที่เป็นโมเลกุลแต่เป็นกิจกรรมที่ขึ้นอยู่กับโมเลกุลที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นร่างกาย จึงเปรียบเสมือนเส้นทางที่ไม่สิ้นสุดและมีอยู่จริงในลักษณะที่เป็นกิจกรรม กิจกรรมของจิตคือการคิด มนุษย์ที่ไม่คิดจึงเหมือนกับวัตถุ แต่มนุษย์ที่คิดและสามารถ ตัดสินใจเลือกจึงเป็นผู้ที่มีเสรีภาพ (Freedom) อย่างแท้จริงเพราะแก่นแท้ของ มนุษย์คือเสรีภาพ

⁷ Gerald Jones ; Daniel Cardinal; & Jeremy Hayward. (2007). *Existentialism and Humanism: Jean-Paul Sartre: Philosophy in Focus*, (London: Hodder Murray), pp. 30-32.

สาร์ตรไม่ยอมรับวิญญาณ (Soul) ชนิดที่เป็นตัวตนหรืออัตตา สาร์ตรจึงไม่เห็นด้วยกับการที่ นักปรัชญาบางคนแยกกายกับจิตออกจากกันและไม่เห็นด้วยกับการแยกผู้รู้กับสิ่งที่ถูกรู้ ดังแนวคิดของเรอเน เดการ์ต (René Descartes) ที่กล่าวว่า “ฉันคิด ฉันจึงมีอยู่” (Cogito ergo sum) การกล่าวเช่นนี้เท่ากับว่า ทำตัวเองให้เป็นวัตถุและเป็นการแปรสภาพอัตถิภาวะ ฉะนั้นเมื่อพูดถึงอัตถิภาวะ ย่อมหมายถึงภาวะสำหรับตนเอง สาร์ตรไม่ยอมรับการใช้เหตุผลสำหรับรู้ภาวะ และไม่เห็นด้วยกับการค้นหาสาระัตถะของภาวะ เราสามารถรู้ภาวะโดยวิธีปรากฏการณ์ และจะพบว่าการมีอยู่ของตัวเรามีอยู่ก่อนการคิด ดังนั้นการมีอยู่ของตัวฉันมีอยู่ก่อนการคิด เมื่อมีตัวฉันจึงมีการคิด ความมีอยู่ย่อมมีอยู่ก่อนสารัตถะ (Existence precedes essence)⁸

3. เสรีภาพคือแก่นแท้ของมนุษย์

สาร์ตรเชื่อว่ามนุษย์มีเสรีภาพที่จะเลือกหรือตัดสินใจแต่มนุษย์ไม่สามารถเลือกการมีเสรีภาพได้ เพราะมนุษย์ถูกบังคับให้เป็นอิสระ (We are condemned to be free)⁹ ความกังวลใจ (Anguish) เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีเสรีภาพ คนส่วนมากมีความวิตกกังวลเสมอเมื่อจะต้องตัดสินใจเลือก ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงยอมปล่อยตนไปตามกระแสสังคมเพราะไม่ต้องการความวิตกกังวลในการเลือก และไม่ต้องการความรับผิดชอบต่อผลของการเลือกที่จะตามมาในภายหลัง ความทุกข์ของมนุษย์คือการที่ตนเกิดภาวะแปลกแยกหรืออัญภาวะ (Alienation) อันเป็นสภาวะของจิตใจที่ผิดเพี้ยนไปจากสภาวะที่ควรจะเป็นซึ่งทำให้กระทำการที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของตน¹⁰ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่คนเราไม่สามารถเป็นในสิ่งที่ต้องการเป็น และสิ่งที่ตนเป็นนั้นไม่ใช่สิ่งที่ตนต้องการ ต้นเหตุแห่งความทุกข์ทั้งหมดของมนุษย์เกิดจากการที่เราไม่รู้จักใช้เสรีภาพที่ตนเองมี ถ้าเรากลับ

⁸ Stephen Priest. (2001). *Op.cit.* p. 24.

⁹ Ibid. p. 177.

¹⁰ ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา อังกฤษ-ไทย*. หน้า 5.